

СТАНОВИЩЕ

на: Маргарита Иванова Коева, ст.н.сътр. I ст., доктор на арх. науки

относно: Докторската дисертация на Митко Емилов Златанов

за: Присъждане на образователната и научна степен "доктор" по научна специалност: 05.08.04 – „Изкуствознание и изобразително изкуство“

на тема: „МОНУМЕНТИТЕ-АНСАМБЛИ В БЪЛГАРИЯ ОТ 60-ТЕ ДО 80-ТЕ ГОДИНИ НА ХХ ВЕК. АРХИТЕКТУРНО-СКУЛПТУРНОТО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ В ПРОСТРАНСТВЕНАТА СТРУКТУРА“

Считам, че двете подробни и прецизни рецензии дават пълна представа за достойнствата на представения дисертационен труд, ето защо ще се ограничи да отбележа само някои от проблемите, които са разгледани в него.

Изборът на темата в граничното пространство между архитектурната теория и изкуствознанието, е изключително сполучлив, и не само прави изследването дисертабилно, но му придава и ценното качество да бъде напълно съвременно по подход и методика. То засяга главно формалната характеристика на архитектурно-скулптурните произведения, и то само една нейна характерна черта, която докторантът определя като: “проблемът за пространствената структура на архитектурно-скулптурното взаимодействие на геометричното равнище“, право на избор, което всеки изследовател има. Той аргументира своя избор с констатацията, „че един

от най-неразработените проблеми е този за пространствената структура на архитектурно-скулптурното взаимодействие“, констатация подкрепена с подробно проучване на 176 заглавия от тази тематична област.

Точно очертан е и времевият обхват на изследването – от началото на 60-те до края на 80-те години на ХХ век, тъй като според М.Златанов „в началото на този период започва осезателно да се променя структурната характеристика на композиционните решения, спрямо тези датиращи от преди това“, а след 80-те години, които той определя като кулминация в развитието на творческо търсене и нововъведения, създаването на ансамбли от изследвания от него вид прекъсва.

Ясно формулираният обект и цели на изследването обуславят задачите, които авторът си поставя, а това прави структурата на труда четивна въпреки значителния обем и неизбежните повторения произтичащи от избрания подход. Поставените цели и задачите произтичащи от тях са разбира се, прекалено обхватни, и не могат да бъдат детайлно разработени в рамките на една докторска дисертация, но дори само тяхното формулиране е определен принос.

Следвайки принципите на системно-структурния подход М.Златанов използва различни методи на анализ, всеки от които съответства на частите от геометрично-структурната характеристика на творбите. Той си служи с методи заети от архитектурната теория и математиката, успоредно с методите на класическото изкуствознание, като съответно ги модифицира, с оглед особеностите на изследвания материал.

Авторът е скулптор, човек не само съзерцаващ и изучаващ изкуството, но и лично преживяващ творческия процес с неговите положителни и

отрицателни емоции. Това му позволява да надхвърли рамките на „съзерцателното изкуствознание“ и да се опита да навлезе в дълбинните пластове на творбите.

Предимство, подарено му от съдбата, е фактът, че Митко Златанов работи в архитектурна среда като преподавател на студентите от архитектурния факултет на УАСГ. Това го е предпазило от елитаризма, който причислява архитектурата към категорията „низши“ изкуства, и който е една от причините архитектурата и изкуствата да се отдалечат от органичното си взаимодействие целящо да изрази възможно най-пълно художествения замисъл на творбите им, без да отчитат че с това обедняват собственото си творчество.

Предлаганият труд почива върху убеждението че няма пропаст между „неизобразителността“ на архитектурата и „изобразителността“ на скулптурата и също така е проникнат от разбирането, че архитектурните елементи също са изображения-символи, а творбите на изящните изкуства могат да бъдат по-абстрактни и от тези на архитектурата.

Общозвестно, но доста често забравяно е, че както архитектурните, така и скулптурните произведения имат пространствена структура изградена от много пластове. Тези пластове всеки творец влага, интуитивно или съзнателно, в творбите си, но те често остават незабелязани от тези които професионално ги анализират. Именно благодарение на битността си на творец и преподавател и добро познаване на съвременните научни подходи и методики, М.Златанов използва различни методи на анализ, всеки от които съответства на определен пласт от геометрично-структурната характеристика на творбите, които изследва. Той си служи както с методи заети от архитектурната теория и математиката, така и с методите на

класическото изкуствознание, като съответно ги модифицира, с оглед особеностите на изследвания материал, и резултата който търси.

В хода на работата са разяснени значението, спецификата и актуалността на системно-структурния подход за изучаването на архитектурно-художествените творби. На базата на това, но съответно модифициран, е създаден експериментален метод на анализ, приложението на който докторантът убедително обосновава в контекста на подхода, върху който почива цялостното му изследване. Както му е присъщо, той коректно отбелязва, че метода е създаден „посредством взаимстване и интерпретиране на постановки и определения от водещи изследователи“.

И ако днес представеното изследване третира само един от аспектите на архитектурно-скулптурните творби, нека се надяваме, че авторът ще продължи научните си търсения като разшири обхвата им и оползотвори предимството, че не само анализира, но и прави изкуство.

В труда са разгледани основни постановки, свързани с понятията „система“ и „структура“ на по-общо и на геометрично равнище. Изследвани са ключовите фактори за избрания метод – понятията за симетрия и ритъм, с техните разновидности, като са обобщени тяхната употреба и влагано съдържание при използване в различни научни дисциплини – в архитектурната теория, в геометрията и др.. На базата на това, чрез взаимстване и авторова интерпретация е избрана работна употреба както на тези, така и на други понятия, използвани при приложението на избрания метод, което превръща изследването в своеобразен принос **към терминологията** на науките за изкуствата

Особено ценни са частите посветени на анализ на градоустройствените решения на монументите. На тяхното вписване в градоустройствената или

природна среда / „Бранителите на Стара Загора“ („Самарското знаме“) 1977 г./ или несполучливо преобразуване на природната среда и конфликта с нея / Дом-паметник на БКП, вр. Бузлуджа, 1981 г./Тяхната стойност нараства в днешно време когато българското градоустройство изживява период на дълбока криза. Интересно е твърдението на докторанта, подкрепено с достатъчно примери, че основен фактор да се достигне до структурирано и единно решение на един монумент от типа архитектурно-скулптурен, т.е.където символно-пластичните роли на двата съставлящи го елемента са относително изравнени, е обвързването с околната среда.

Ще си позволя да завърша с това, с което една класическа рецензия трябва да започне. Както в избора на темата, така и в маниера на изследване проличава влиянието на научния ръководител, чиито трудове авторът на дисертацията добре познава. Бих определила изследването на докторанта като търсене на нова парадигма при изучаване на изкуствата, като опит за свързването на изкуствознанието с архитектурната теория вписващ се в естетическите хоризонти на двадесет и първи век и считам, че в това е най-сериозният принос на докторската дисертация на Митко Златанов.

Гореизложеното ми дава основание, с пълна убеденост, да предложа на Уважаемите членове на Научното жури да присъдят на Митко Емилов Златанов образователната и научна степен „доктор“.

26.04.2016 г.

Маргарита Коева

